

Inskrift:

✠ ragnildr ✠

5

Ragnhildr.

»Ragnhild.»

Om namnet *Ragnhildr* se U 118 och 215.

143. Näs sn, kyrkogården. Nu i Statens historiska museum.

Pl. 118.

Litteratur: M. H. Hultin, *Reseberättelse* (odat. 1850-t.?, ATA); C. J. Ljungström, *Wartofta härad och staden Falköping* (1877), s. 77 f.; G. Brusewitz, *Brev* ⁶/₈, ²⁰/₈ 1877 t. VHAA och B. E. Hildebrand (ATA); *Handl.* 1877 (SHM, Bil.); H. Hildebrand, *Sveriges medeltid* 3 (1898–1909), s. 420 f.; O. v. Friesen, *Anteckningar* [1904] (UUB); H. Jungner, *Gudinnan Frigg och Als härad* (1922), s. 411; S. Gardell, *Gravmonument från Sveriges medeltid* 1 (1937, rev. 1945), nr 681.

Äldre avbildningar: Ljungström a.a.; H. Hildebrand a.a.; E. Sörling, *tuschteckning* (ATA), återgiven i Gardell a.a. 2 (1937, rev. 1946), s. 62.

Denna reliefhuggna, trefasade gravsten med runinskrift har tidigare funnits på Näs kyrkogård »vid vapenhuset» (Hultin) men tillhör sedan 1877 Statens historiska museum, inv.nr 6.044: 1. Se Vg 142.

Sandsten. Längd 1,70 m., bredd 0,49 m. Runorna äro anbragta på skråsidorna närmast mittfasen. Inramad av repstavar upptager denna en symmetrisk bladranka, ett stiliserat livsträdsornament, med ett kors som avslutning vid ena ändan och en fågel vid den andra, det sistnämnda motivet en symbol för den dödes själ.

Inskrift:

✠ hær : ligr : porkel : rnksti ✠ | ✠ son : dahlanks : ok : steno ✠

5

10

15

20

25

30

35

Hær liggr Porkell, yngsti sonn Daglang's ok Steno.

»Här ligger Torkel, Daglångs och Stenas yngste son.»

Till läsningen: Inskriften är på varje punkt tydlig. R. 2 har dubbelsidig n-bst. n-runorna i inskriften ha eljest genomgående, ensidiga bistavar; ristaren har alltså med den felaktiga runan avsett æ; jfr Vg 97. Mellersta punkten i sk efter 7 r är så gott som fullständigt borta i en grund spricka. 16 k och 29 k äro ej stungna. — O. v. Friesen: 12 i.

Daglangr och *Stena* äro eljest okända namn. Det förra är ursprungligen ett tillnamn (adj. *daglangr*). Det är sålunda icke ett sammansatt namn i vanlig mening. Av namn med *Dag-* som förled ha ett flertal ursprungligen poetisk karaktär, t.ex. fvn. *Dagbiort*, *Dagfari*, *Dagheiðr*, *Dagmær*, *Dagný*. *Daglangr* gör ett likartat intryck. Efterleden *-langr* är icke ovanlig i binamn, men sådana binamns förleder ha genomgående en konkretare betydelse, jfr *Haklangr* Vg 47.

144. Näs sn, kyrkogården. Nu i Statens historiska museum.

Pl. 119.

Litteratur: M. H. Hultin, *Reseberättelse* (odat. 1850-t.?, ATA); K. Torin, *Register* 1875 (VFA); G. Brusewitz, *Brev* ⁶/₈, ²⁰/₈ 1877 t. VHAA och B. E. Hildebrand (ATA); C. J. Ljungström, *Wartofta härad och staden Falköping* (1877), s. 77 f.; K. Pettersson, *Brev* ¹⁵/₈ 1892 t. Riksantikvariens (ATA); *Kyrkostämmoprotokoll* ²⁶/₈ 1901 (avskr. i ATA); S. Gardell, *Gravmonument från Sveriges medeltid* 1 (1937, rev. 1945), nr 680; I. Lindquist, *Västgötalagens litterära bilagor* (1941), s. 28; S. B. F. Jansson i *Upplands runinskrifter* 1: 2 (1943), s. 238.

Äldre avbildningar: Ljungström a.a.; Knut Pettersson, *laverad teckning* 1892 (det mindre stycket, ATA).

Denna trefasade, romanska gravsten med reliefhuggen runinskrift tillhör nu Statens historiska museum, inv.nr 6.044: 2 och 11.508. Det större stycket av stenen förvärvades av museet 1877, det mindre 1901. Enligt M. H. Hultins reseberättelse (1850-talet?) skulle gravstenen ha legat »i kyrkogårdsmuren invid porten», vilket bekräftas av att det avslagna, mindre fragmentet av samma sten påträffades »i kyrkogårdsmuren, då denna vid midten af 1880-talet lades om» (Pettersson). Se även Vg 142.

Sandsten. Längd 1,96 m., bredd 0,60 m. Runinskriften är anbragt på den kistformade hällens båda skråsidor närmast mittfasen. Denna upptages av en kvastpalmettranka med ett kors som avslutning vid vardera ändan.

Inskrift:

✠ **byrr** : **ligr** : **innan** : **þessi** : **pro** : **guþ** : **givi** : **sial** : **hans** : **glæpi** : **ok**[:]**ro** ✠

5 10 15 20 25 30 35 40 45

Byrr liggr innan þessi pro.

Guð givi sial hans glæði ok ro.

»Byrr ligger i denna kista. Gud give hans själ glädje och ro.»

Till läsningen: Inskriften är på varje punkt tydlig. Brottet går igenom 3 **r**; övre delen av hst har gått förlorad i detta brott. Endast övre delen av 25 **g** är bevarad. 27 **v** är tydligt stungen med en liten rund ring i nedre bst. Bst i 31 **a** är delvis bortslagen. Punkten i 37 **g** är fullt säker men något vittrad. Nedre delarna av hst i 42 **o**, 43 **k** och 44 **r** äro bortfallna.

Inskriften utgör i likhet med Vg 138 exempel på en intressant, poetisk övergångsform. Reminiscenser från allitterationsprincipen äro ännu bevarade i den för övrigt slutrimmade versen. Se Vg 138 samt U 214.

Byrr är enligt Lind känt som binamn i ett enda sent exempel, *Ion byrs* (DN IV 175³⁵, Orknö? 1332). Det sammanställs av Lind med fisl. *byrr* 'gynnsam vind'.

Pro f. 'kista', fisl. *þró* 'urholkad stock el. sten', *steinþró* 'gravkista av sten', förekommer i formen **sten:þru** på L 1233 (Nävelsjö sn, Småland).

145. Näs sn, kyrkogården. Nu i Statens historiska museum.

Pl. 120.

Litteratur: Kyrkostämmoprotokoll ²⁶/₈ 1901 (avskr. i ATA); S. Gardell, Gravmonument från Sveriges medeltid 1 (1937, rev. 1945), nr 702.

Äldre avbildningar: Knut Pettersson, 2 blyertsteckningar (ATA, den ena, dat. 1892, återgiven i Gardell a.a. 2, 1937, rev. 1946, s. 79); VHAA:s månadsblad 1903, fig. 12.

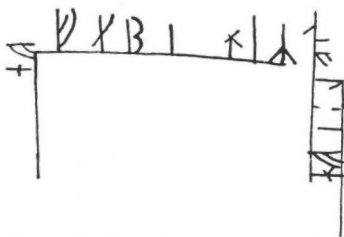

Fig. 240. Vg 145. Näs sn, kyrkogården. Efter teckning av H. Faith-Ell 1954.

Denna rektangulära gravsten, prydd med ett kors i lågreliet och ristade runor, inköptes 1901 från Näs församling av Statens historiska museum. Den har inv.nr 11.508.

Sandsten. Längd 1,70 m., bredd 0,49–0,47 m. Det huggna korset är ett stiliserat krucifix med svaga och otydliga ornament. Man urskiljer under en medaljong svaga spår av en Kristusfigur. Huvudet är en cirkel, händerna upplösas i ornament, benen äro otydliga. Runorna synas icke ge läsbar mening; se fig. 240.